

Customs Law Enforcement in Environment Management for a Sustainable Future

Prasit Prawanna and Sasiorn Into

Independent Scholar, Thailand

Lecturer, Krirk University, Thailand

E-mail: pala_prasit@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-3004-1977>

E-mail: poot14@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-7115-6963>

Received 21/08/2024

Revised 02/09/2024

Accepted 30/09/2024

Abstract

Background and Aims: Customs law enforcement is critical in environmental management because it helps prevent the illegal trade of endangered species, hazardous waste, and other environmentally harmful goods. Customs authorities protect biodiversity and enforce international environmental agreements by regulating and controlling cross-border movements. Thus, this academic article aims to 1) study and analyze the enforcement of customs law in environmental management for a sustainable future, and 2) to determine guidelines and solutions for improving the enforcement of customs law in environmental management for a sustainable future.

Methodology: This study is a study of documents and related research, analyzed and presented according to the educational objectives.

Results: The results of the study found that 1) the enforcement of laws on the inspection of imported and exported goods is ineffective, resulting in smuggling of goods that have an impact on the environment and a lack of environmental management for a sustainable future. This is partly due to the lack of personnel with knowledge and expertise in using technology, which is an important factor in inspection, as well as the lack of coordination between relevant government and private agencies in the responsible agencies, and the problem of law enforcement due to the insufficient number of customs officers for the increasing workload, resulting in delayed and incomplete inspection of goods. The shortage of personnel also causes existing officers to take on excessive workloads, including a lack of cooperation between government and private agencies in environmental management and customs law enforcement. 2) If there is cooperation in all sectors, it will enhance work efficiency, reduce the risk of corruption, and build public and business confidence. In addition, cooperation will help to make inspection and control of imported and exported goods more comprehensive. In order to manage the environment for a sustainable future, it is proposed to amend the law on training personnel to have expertise, including coordination between the government and private sectors to create cooperation in environmental management for a sustainable future.

Conclusion: To amend the Customs Act of 2017 by specifying training and skills development regulations for customs officials and requiring cooperation between government agencies and the private sector in all relevant sectors.

Keyword: Customs law enforcement; Environmental management; Sustainable future

การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

ประสิทธิ์ ประวรรณ และ ศศิธร อินโต

นักวิชาการอิสระ

อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกริก

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม เนื่องจากช่วยป้องกันการค้าสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ ขยะอันตราย และสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ อย่างผิดกฎหมาย หน่วยงานศุลกากรปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและบังคับใช้ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศโดยควบคุมและควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน 2) เพื่อกำหนดแนวทางและการแก้ไขปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

ระเบียบวิธีการศึกษา: การศึกษานี้เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และนำเสนอตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

ผลการศึกษา: จากผลการศึกษาพบว่า 1) การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าและส่งออกขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการลักลอบนำเข้าสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและขาดการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขาดบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการตรวจสอบ รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ไม่เพียงพอสำหรับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การตรวจสอบสินค้าล่าช้าและไม่ครบถ้วน การขาดแคลนบุคลากรยังทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ต้องรับภาระงานที่มากเกินไป รวมทั้งการขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร 2) หากมีการร่วมมือกันในทุกภาคส่วนย่อมเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ลดความเสี่ยงในการทุจริต และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนและผู้ประกอบการ นอกจากนี้การทำงานร่วมกันยังช่วยให้การตรวจสอบและควบคุมสินค้านำเข้าและส่งออกมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน จึงเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ รวมถึงการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

สรุปผล: ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 โดยกำหนดกฎเกณฑ์การอบรมและพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ศุลกากร และกำหนดให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การบังคับใช้กฎหมายศุลกากร; การจัดการสิ่งแวดล้อม; อนาคตที่ยั่งยืน

บทนำ

ในยุคที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็นเรื่องสำคัญระดับโลก การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนกลายเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565) เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มลพิษทางอากาศ และน้ำ และการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนากฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในบริบทของการนำเข้าและส่งออกสินค้า (อรรณพ ชัยจะพัฒนกุล, 2561)

สำหรับประเทศไทยมีพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้า วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายศุลกากร คือการป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย การเก็บภาษีอากรจากการนำเข้าและส่งออกสินค้า และการปกป้องเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ (สริยญา ศาลางาม, 2565) อย่างไรก็ตามการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนพบว่ายังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ เนื่องจากการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมจะมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการตรวจสอบ ควบคุม และจัดการสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการฝึกอบรมยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ชูลีกร เทพบุรี, ธัญญธิดา ศรีคา, นภัสสร แซ่ลิ้ม, ศุภชัย เหมือนโพธิ์ และวาทัญญู รัชมิทัต, 2562)

นอกจากนั้นการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากถือเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญในการสร้างความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในกระบวนการนี้จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรการและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชนสามารถมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากร การลงทุนในเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการปฏิบัติที่ยั่งยืนในห่วงโซ่อุปทานของตน (นันทวัน หสตั้ง ไทรแก้ว, 2567)

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน โดยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการฝึกอบรมบุคลากรและการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสามารถรักษาคุณภาพชีวิตของประชาชนและความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว ทั้งนี้ได้มีการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศเป็นแนวทางในการศึกษาการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน
2. เพื่อกำหนดแนวทางและการแก้ไขปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

ผลการศึกษาและวิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

การศึกษาเรื่อง การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

ประชากรโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว รวมถึงมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผลจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจาก การพัฒนาที่ไม่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมทั้งคุณภาพ สิ่งแวดล้อม คุณภาพสังคม และคุณภาพชีวิตของคนในเมือง อีกทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะมูลฝอย น้ำเสียจากครัวเรือน การขาดพื้นที่สีเขียว ฝุ่นละออง มลพิษทางอากาศและเสียง ล้วนมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ด้วยเหตุนี้ทั่วโลกจึงได้ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

กระบวนการนำเข้าและส่งออกสินค้าถือกระบวนการหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหลากหลายมิติ เริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิต การขนส่ง ไปจนถึงการกำจัดของเสีย ซึ่งขั้นตอนของการผลิตสินค้า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งการผลิตสินค้าแต่ละประเภทจะต้องใช้ทรัพยากรที่แตกต่างกันออกไป เช่น น้ำมัน น้ำ แร่ธาตุ และทรัพยากรชีวมวล การใช้ทรัพยากรเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศ กระบวนการผลิตสินค้าเองก็มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และก๊าซที่ปล่อยออกมาซึ่งมีผลในการเพิ่มอุณหภูมิของโลก

ในการขนส่งสินค้าเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก การขนส่งสินค้านี้ระหว่างประเทศต้องใช้พลังงานอย่างมาก เช่น น้ำมันสำหรับเรือบรรทุกสินค้า รถบรรทุก หรือเครื่องบิน ซึ่งการใช้พลังงานเหล่านี้มักมาจากเชื้อเพลิงฟอสซิล ที่เป็นแหล่งพลังงานที่ไม่ยั่งยืนและปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกมา การขนส่งสินค้านี้ยังทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และไนโตรเจนออกไซด์ ที่เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงในการขนส่ง เป็นต้น

รวมทั้งการบรรจุหีบห่อและบรรจุภัณฑ์สินค้าก็เป็นอีกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การบรรจุสินค้าต้องใช้วัสดุต่างๆ เช่น พลาสติก กระดาษ และโลหะ เป็นต้น ซึ่งวัสดุเหล่านี้บางส่วนอาจทำมาจากทรัพยากรที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ไม่ย่อยสลายได้ง่าย

สำหรับการบริโภคและการกำจัดสินค้าที่หมดอายุการใช้งานหรือเสียหายจะ กลายเป็นขยะและต้องมีการจัดการที่เหมาะสม การทิ้งขยะอย่างไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม การนำเข้าสินค้าอาจทำให้ลดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น แต่นำมาซึ่งทรัพยากรจากที่อื่น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศที่ผลิตสินค้าเหล่านั้น

ดังนั้น การจัดการสิ่งแวดล้อมในการนำเข้าและส่งออกสินค้าจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกระบวนการนำเข้าและส่งออกสินค้ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การผลิต การขนส่ง การบรรจุภัณฑ์ ไปจนถึงการกำจัดของเสีย ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาพของมนุษย์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ การจัดการสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อบรรเทาและลดผลกระทบเหล่านี้

2. ความสำคัญของศุลกากร

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 กำหนดว่าบุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ใน (9) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนด หากเป็นการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เพื่อมาใช้ประโยชน์หรือบริโภคในประเทศนั้น ผู้นำของเข้าย่อมมีหน้าที่เสียภาษีอากร อันได้แก่ อากรตามกฎหมายศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต ฯลฯ ทั้งนี้ ความรับผิดชอบในการเสียภาษีกรณีฐานสินค้านำเข้าตามประมวลรัษฎากร และกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ได้กำหนดไว้สอดคล้องกันว่าเป็นไปตามกฎหมายศุลกากร คำว่า “อากร” ตามกฎหมายศุลกากร หมายถึงอากรศุลกากรที่จัดเก็บกับของหรือสินค้านำเข้าในการเรียกเก็บอากร ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติศุลกากรฯ และกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร หมายความว่า การเรียกเก็บอากร พนักงานศุลกากรต้องใช้กฎหมายทั้งสองฉบับควบคู่กันมิให้ขัดแย้งกัน เมื่อมีการนำเข้าสินค้า ผู้ขนส่งจะนำของเข้าเก็บในโรงพักสินค้า เพื่อรอผู้รับตราส่งมาปฏิบัติพิธีการศุลกากรแล้วรับของออกไปจากอารักขา ศุลกากร ภายในเวลาอันสมควร โดยจะต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามกฎหมายศุลกากร ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กับ การศุลกากร ยื่นใบขนสินค้า และเสียอากร หากบุคคลใดนำหรือพาของเข้ามา โดยไม่ผ่านศุลกากรโดยถูกต้อง ด้วยการชุก ซ่อนหรือหนีศุลกากร ของนั้นจะมีสถานะเป็นของอันพึงต้องรับตามกฎหมายศุลกากร และหากกรณีที่มีได้ ยื่นใบขนสินค้าและเสียภาษีอากรให้ครบถ้วนภายในเวลา 30 วันและได้มีหนังสือแจ้งบอกกล่าวไปยังผู้ขนส่งแล้ว ของนั้นจะกลายเป็นของตกค้าง ซึ่งอธิบดีมีอำนาจนำของดังกล่าวออกขายทอดตลาด จึงเห็นว่าเจตนารมณ์อันเป็นสาระสำคัญของกฎหมายศุลกากร คือการจัดเก็บรายได้เพื่อประโยชน์ทางการคลังของประเทศโดยกำหนดความรับผิดชอบในอันจะต้องชำระอากรเมื่อนำเข้าสำเร็จ เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการที่เรียกว่าพิธีการศุลกากร รวมถึงการ คำนวณอากร การเสียอากรและการประเมินอากร

3. แนวทางการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของกฎหมายระหว่างประเทศกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายของประเทศไทย

3.1 การจัดการสิ่งแวดล้อมของกฎหมายระหว่างประเทศ

ภูมิภาคอาเซียนถือเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ภูมิภาคนี้มีการรวมกันที่เกิดจากบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community - APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC) ซึ่งมีด้านที่เน้นถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) โดยมีสาระสำคัญ คือ การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก การจัดการและการป้องกันปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้ามแดน ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานการดำรงชีวิตในเขตเมือง การประสานนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและ ฐานข้อมูล ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำจืด การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการจัดการต่อผลกระทบ ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

คณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน (ASEAN Working Group on Environmentally Sustainable Cities: AWGES) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาและสนับสนุนการนำแนวทางปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนไปใช้ในเมืองต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้เมืองเหล่านั้นมีความเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล บทบาทหน้าที่ของคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืนนั้น ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายและแผนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน ซึ่งหนึ่งในบทบาทที่สำคัญคือการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แนวทางปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน ซึ่งหมายถึงการพัฒนาเมืองที่สามารถเติบโตได้อย่างสมดุลในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้เมืองสามารถตอบสนองความต้องการของประชากรในปัจจุบันได้โดยไม่ทำลายโอกาสของคนรุ่นต่อไป

นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ในการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองและการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อให้ประเทศสมาชิคนำแนวทางการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนจากประเทศอื่นมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง รวมถึงหน้าที่ในการจัดสัมมนา การประชุม และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก (ASEAN Environment, 2022)

3.2 การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมของกฎหมายต่างประเทศ

สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับในระดับโลก ด้วยความท้าทายด้านพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด สิงคโปร์จึงต้องพัฒนานโยบายและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สำหรับการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรที่เข้มงวดและครอบคลุมเพื่อควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านเขตแดนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งในบทความนี้ได้ศึกษาเฉพาะกฎหมายเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมีดังนี้

(1) กฎหมายศุลกากร (Customs Act 1960) เป็นกฎหมายที่กำหนดกฎระเบียบในการควบคุมการนำเข้า ส่งออก และการขนส่งสินค้าผ่านด่านศุลกากร โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการนำเข้าสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นภัยต่อความปลอดภัยของประชาชน เช่น สินค้าที่มีสารเคมีอันตราย สินค้าที่เป็นพิษ และของเสียที่ไม่สามารถกำจัดได้อย่างปลอดภัย (Customs Act 1960, 2565)

(2) กฎหมายว่าด้วยการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน หรือ Resource Sustainability Act 2019 กฎหมายนี้กำหนดกรอบการบริหารจัดการที่ให้ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการขายหรือจำหน่ายสินค้าจะต้องมีส่วนรับผิดชอบต้นทุนในการเก็บรวบรวมและจัดการผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วหรือเมื่อกลายเป็นของเสีย กระตุ้นให้ผู้ผลิตบรรลุเกณฑ์มีการลดการใช้วัสดุ การใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ และการคัดแยกและจัดการขยะอาหารอย่างเหมาะสม (Resource Sustainability Act 2019, 2024)

(3) กฎหมายว่าด้วยการปกป้องและจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection and Management Act: EPMA) เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาครอบคลุมการจัดการปริมาณมลพิษทั้งทางน้ำ ทางอากาศ และทางเสียง เช่น การควบคุมการนำเข้าสินค้าที่ปล่อยมลพิษ กรณียานพาหนะและเครื่องจักรที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปล่อยมลพิษของสิงคโปร์ เป็นต้น (Environmental Protection and Management Act 1999, 2024)

บทบาทและหน้าที่ของเจ้าพนักงานศุลกากรตามกฎหมายศุลกากร Customs Act 1960 เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ของเจ้าพนักงานศุลกากรในการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้า ดังนี้

(1) สิทธิและอำนาจของอธิบดีกรมศุลกากร ซึ่งตามมาตรา 5 (Powers of Director-General to delegate) ให้สิทธิและอำนาจในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้า

(2) อำนาจของเจ้าพนักงานศุลกากร ซึ่งตามมาตรา 7 (Powers of Customs Officers) กำหนดให้มีอำนาจในการตรวจสอบ ควบคุม และบังคับใช้กฎหมายศุลกากร

จากกฎเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นนั้น แม้ว่า Customs Act 1960 ไม่ได้กำหนดไว้โดยตรงในเรื่องการอบรมและการฝึกในเรื่องการใช้เทคโนโลยีตรวจสอบสิ่งแวดล้อม แต่การทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานศุลกากรก็ต้องใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบการนำเข้าและส่งออกสินค้าเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้น สาธารณรัฐมีแนวนโยบายการฝึกอบรมที่ครอบคลุมสำหรับเจ้าพนักงานศุลกากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

3.3 การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้า วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายศุลกากร คือการป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย การเก็บภาษีอากรจากการนำเข้าและส่งออกสินค้า และการปกป้องเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ กฎหมายศุลกากรยังมีบทบาทในการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าที่นำเข้าและส่งออก สำหรับเนื้อหาส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาผลกระทบ มีดังนี้

(1) การนำเข้าของเข้าและการส่งออกของออก (หมวด 3 มาตรา 50 ถึงมาตรา 101) ซึ่งในหมวดนี้เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าของเข้าและส่งออกของออก เช่น เวลาที่ถือว่าการนำเข้าหรือส่งออกเป็นอันสำเร็จ การปฏิบัติของผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกเพื่อนำของออกไปจากอารักขาของศุลกากรหรือส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร การยื่นใบขนสินค้า การปฏิบัติในกรณีที่พนักงานศุลกากรเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าอากรสำหรับของที่กำลังผ่านพิธีการศุลกากร การปฏิบัติในการบรรทุก การขนถ่ายหรือการดำเนินการใด ๆ กับของที่นำเข้าหรือของที่จะส่งออก ข้อกำหนดเกี่ยวกับหีบห่อหรือภาชนะบรรจุของที่นำเข้าหรือของส่งออก การนำเข้าของเข้าหรือส่งออกทางไปรษณีย์การเก็บรักษาบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับของที่กำลังผ่านหรือได้ผ่านพิธีการศุลกากร เป็นต้น (มาตรา 50 ถึงมาตรา 63) นอกจากนั้นกฎหมายได้กำหนดรายละเอียดในส่วนของการนำเข้าของเข้าและการส่งออกของออกทางทะเล (มาตรา 64 ถึงมาตรา 85) การนำเข้าของเข้าและการส่งออกของออกทางบก (มาตรา 86 ถึงมาตรา 91) การนำเข้าของเข้าและการส่งออกของออกทางอากาศ (มาตรา 92 ถึงมาตรา 98) การเป็นตัวแทนของผู้นำของเข้า ผู้ส่งของออก ผู้นำของผ่านแดน ผู้ขอถ่ายลำหรือตัวแทนของผู้ควบคุมยานพาหนะตามพระราชบัญญัติศุลกากร (มาตรา 99 ถึงมาตรา 101)

(2) พนักงานศุลกากร (หมวด 7 มาตรา 157 - มาตรา 174) คำว่า “พนักงานศุลกากร” หมายถึง บุคคลซึ่งรับราชการในกรมศุลกากรและได้รับการแต่งตั้ง จากอธิบดีให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามปกติหรือให้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทหารเรือ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นพิเศษจากอธิบดีให้กระทำการแทนกรมศุลกากร หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้กระทำการเป็นพนักงานศุลกากร ความในหมวดนี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานศุลกากรในการป้องกันและปราบปรามการ

กระทำผิด เช่น ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องพนักงานศุลกากรมีอำนาจในการเข้าไปในสถานประกอบการเพื่อตรวจสอบ หรือจับกุมผู้กระทำความผิดเมื่อปรากฏว่ามีการกระทำความผิดซึ่งหน้า รวมถึงการยึดหรืออายัดบัญชี เอกสาร หลักฐาน ข้อมูล หรือสิ่งของที่อาจใช้ในการพิสูจน์ความผิด (มาตรา 157) พนักงานศุลกากรมีอำนาจในการตรวจของที่กำลังผ่านพิธีการศุลกากรหรืออยู่ในอำนาจกำกับตรวจตราของศุลกากรและเอาตัวอย่างของไปเพื่อตรวจสอบ (มาตรา 158) พนักงานศุลกากรมีอำนาจในการสั่งให้หยุดยานพาหนะเพื่อตรวจสอบกรณีมีเหตุอันควรสงสัย (มาตรา 160) พนักงานศุลกากรมีอำนาจในการตรวจค้นหีบห่อของผู้โดยสารที่เดินทางเข้ามาในหรือออกไปจากราชอาณาจักร (มาตรา 161) พนักงานศุลกากรมีอำนาจในการเข้าไปตรวจของ ณ สถานประกอบการ สถานที่อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือยานพาหนะ ตามที่ผู้นำของเข้า ผู้ส่งออก หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ (มาตรา 162) รวมทั้งพนักงานศุลกากรพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ มีอำนาจในการยึดหรืออายัดของอันพึงต้องรับหรือเป็นที่สงสัยว่าจะพึงต้องรับตามพระราชบัญญัติศุลกากร (มาตรา 167)

4. วิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภัยที่ยั่งยืน

4.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรเพื่อการตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าและส่งออก

จากการศึกษาพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 157 ถึงมาตรา 174 ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยให้มีบทบาทสำคัญในการควบคุมและตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าและส่งออก เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าเหล่านี้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการป้องกันการนำเข้าส่งออกสินค้าที่ผิดกฎหมายและการละเมิดมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การตรวจสอบเอกสารและสินค้า เช่น ใบขนสินค้าศุลกากร ใบอนุญาตนำเข้าส่งออก และใบรับรองต่าง ๆ รวมถึงการตรวจสอบสินค้าจริงเพื่อให้แน่ใจว่าตรงตามที่ระบุในเอกสาร หรือการตรวจจับและป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ และของต้องห้ามอื่น ๆ หรือการตรวจสอบและควบคุมการนำเข้าส่งออกสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น สารเคมีอันตรายและของเสีย เป็นต้น

แต่ที่เป็นประเด็นปัญหาคือ แม้ว่าพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรไว้ แต่พบว่ามีความขัดแย้งหลายประการซึ่งส่งผลให้การตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าและส่งออกขาดมาตรการในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรเทาภัยที่ยั่งยืน ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวประกอบด้วย (1) การขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ไม่เพียงพอสำหรับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การตรวจสอบสินค้าล่าช้าและไม่ครบถ้วน การขาดแคลนบุคลากรยังทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ต้องรับภาระงานที่มากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่ความเหนื่อยล้าและความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน (2) การขาดการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะที่ทันสมัยในการตรวจสอบสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัย ซึ่งการขาดการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้การตรวจสอบขาดประสิทธิภาพและไม่ทันสมัย (3) ขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เนื่องจากการตรวจสอบสินค้าที่ทันสมัยต้องอาศัยอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบสแกนและตรวจจับสารเคมี เป็นต้น ซึ่งหากไม่มีอุปกรณ์เหล่านี้หรือมีแต่ไม่มีความทันสมัย ย่อมส่งผลให้การตรวจสอบสินค้ามีความเสี่ยงและขาดความแม่นยำ นอกจากนี้การขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการข้อมูลและการรายงานผลการตรวจสอบจะทำให้การตรวจสอบสินค้าขาดประสิทธิภาพ

หากพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ เห็นได้ว่า ตามมาตรา 7 (Powers of Customs Officers) ของ Customs Act 1960 ซึ่งมาตรานี้ระบุถึงอำนาจของเจ้าพนักงานศุลกากรในการตรวจสอบ ควบคุม และบังคับใช้กฎหมายศุลกากร จึงตีความได้ว่ารวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบสินค้าด้วย ในประเด็นนี้ แม้ว่ากฎหมายศุลกากร (Customs Act) ไม่ได้ระบุรายละเอียดเฉพาะเกี่ยวกับการอบรมและการฝึกใช้เทคโนโลยี ตรวจสอบสิ่งแฉกปลอม แต่สาธารณรัฐสิงคโปร์มีนโยบายและโปรแกรมการฝึกอบรมในด้านนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นไปตามที่ปรากฏในมาตรา 5 (Powers of Director -General to delegate) กำหนดให้สิทธิและอำนาจแก่อธิบดีกรมศุลกากร (Director - General) ในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้า รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบ

ดังนั้น หากกำหนดกฎเกณฑ์การอบรมและพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งมีประกอบด้วย การอบรมและการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและควบคุมสินค้าที่มีความทันสมัย ย่อมส่งผลให้การตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าและส่งออกมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2 ปัญหาหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการสิ่งแฉกปลอม

จากการศึกษาพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หมวด 8 อำนาจทางศุลกากรในพื้นที่เฉพาะ (มาตรา 175 ถึงมาตรา 201) ได้กำหนดให้การตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าและส่งออก โดยมีกรมศุลกากรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมการนำเข้าสินค้าที่มีมาตรฐานสิ่งแฉกปลอมของประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การภาครัฐสังกัดกระทรวงการคลังมีหน้าที่อำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ การลงทุน การปกป้องสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแฉกปลอม จัดเก็บภาษีอากรจากการนำเข้าและการส่งออกสินค้า ทั้งนี้ กรมศุลกากรมีการพัฒนาองค์กร การจัดองค์กรการพัฒนาระบบงาน การนำระบบคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารงาน ตลอดจนพัฒนาประสิทธิภาพของข้าราชการให้มีความรู้ความสามารถและมีสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาคือ แม้ว่ากรมศุลกากรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการสิ่งแฉกปลอม แต่พบต้องเผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะปัญหาการประสานงานภายในประเทศ ได้แก่ กรมศุลกากร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด แต่พบว่าการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านี้ ทำให้ขาดการบูรณาการนโยบายและการปฏิบัติงานร่วมกันและเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร เช่น ข้อมูลทางเทคนิค ข้อมูลทางวิชาการ และอุปกรณ์ตรวจสอบที่ทันสมัย เป็นต้น ขาดการพัฒนาความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยให้เจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกันย่อมช่วยพัฒนาทักษะและความรู้ของเจ้าหน้าที่ให้มีความสามารถในการจัดการสิ่งแฉกปลอมและการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นเพิ่มความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและลดความเสี่ยงในการทุจริต เนื่องจากมีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมกันตรวจสอบและควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้า ซึ่งเป็นการช่วยให้การตรวจสอบมีความน่าเชื่อถือและลดโอกาสในการทุจริตของเจ้าหน้าที่

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน (ASEAN Working Group on Environmentally Sustainable Cities: AWGESG) พบว่ามีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งขึ้นเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาและสนับสนุนการนำแนวทางปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนไปใช้ในเมืองต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้เมืองเหล่านั้นมีความเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล คณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืนมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายและแผนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน ยังทำหน้าที่ในการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองและการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อให้ประเทศสมาชิกร่วมกันพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนจากประเทศอื่นมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง รวมถึงหน้าที่ในการจัดสัมมนา การประชุม และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก สรุปได้ว่าจากวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืนสะท้อนให้เห็นว่า เป็นการทำหน้าที่อยู่ในรูปแบบของคณะทำงานและเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

ดังนั้น หากมีการกำหนดให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร ย่อมเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ลดความเสี่ยงในการทุจริต และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนและผู้ประกอบการ นอกจากนี้การทำงานร่วมกันยังช่วยให้การตรวจสอบและควบคุมสินค้านำเข้าและส่งออกมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ การจัดการและควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืนจึงจำเป็นต้องใช้กลไกและมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในบริบทของการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่ามีความสำคัญในการป้องกันและควบคุมการนำเข้าส่งออกสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การศึกษานี้จึงเห็นควรเสนอแนวทางในการแก้ไขการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน ดังนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 โดยกำหนดกฎเกณฑ์การอบรมและพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) การอบรมและการฝึกอบรม กำหนดให้กรมศุลกากรจัดให้มีการอบรมและการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นประจำทุกสองเดือน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการตรวจสอบและควบคุมสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(2) จัดให้มีการศึกษาดูงาน กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรควรเข้าร่วมการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเรียนรู้แนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

(3) การใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและควบคุมสินค้า กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการตรวจสอบและตรวจจับสารเคมีหรือสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นเครื่องมือ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นต้องเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ศุลกากรโดยจัดให้มีการอบรมการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและควบคุมสินค้าทุกสองเดือน

2. กำหนดให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน ประกอบด้วย กรมศุลกากร กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และภาคเอกชน โดยกำหนดให้มีคณะทำงานที่เรียกว่า “คณะทำงานการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน” ทั้งนี้ให้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงาน การตรวจสอบและประเมินผล การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การอบรมและพัฒนาศักยภาพ การติดตามและรายงานผล และการส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2565). *การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน: ประสบการณ์ แนวทาง และบทเรียน การพัฒนาเมืองสู่รางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน และรางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน*. กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

ชุลีกร เทพบุรี, ธัญญธิดา ศรีคา, นภัสสร แซ่ลิ้ม, ศุภชัย เหมือนโพธิ์ และวาทัญญู รัศมีทัต. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการจุกัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการรายย่อย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 50-58.

นันทวัน หสตั้งไทรแก้ว. (2567). อาเซียนกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม. Retrieved from:

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=77017&filename=article_translate

สรียัญญา ศาลางาม. (2565). ตัวแบบการพยากรณ์ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยและวิธีโครงข่ายประสาทเทียม. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 10 (2), 54-65.

อรุณชนม์ สัจจะพัฒนกุล. (2561). ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: การเรียนรู้สู่การสร้างพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในบริบทไทย. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. 7(2), 273-304.

ASEAN Environment. (2022). ASEAN, EU kick-off region-wide cycling event to promote a sustainable environment. Retrieved from: <https://environment.asean.org/environment-sustainable-cities/about>

Customs Act 1960. (2024). *Appointment Of Officers*. Retrieved from:

<https://sso.agc.gov.sg/Act/CA1960?Provids=P12-#pr5->

Environmental Protection and Management Act 1999. (2024). *Part 2 Administration*. Retrieved from: <https://sso.agc.gov.sg/Act/EPMA1999?Provids=P12-#P12->

Resource Sustainability Act 2019. (2024). *Purposes of Act*. Retrieved from:
<https://sso.agc.gov.sg/Acts-Supp/29-2019>

